

ORJUNA

NACIONALISTIČNI ORGAN

NAROČNINA: za Jugoslavijo: za tri mesece 12.— Din, za celo leto 48.— Din; za inozemstvo je dodati poštino. Oglasi po ceniku. — Posamezna številka Din 1.50.

Lastnik ing. F. KRANJEC. Odgov. urednik VI. I. GALZINJA.

IZHAJA VSAKO NEDELJO.

REDAKCIJA IN ADMINISTRACIJA: Učiteljska tiskarna. Rokopisi se ne vračajo. — Anonimni dopisi se ne sprejemajo. POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI.

12. XI.

RAPALLO

1920.

Ali ste, junaki, pripravljeni?

Veliki mojster fašizma Mussolini je naslovil to retorično vprašanje svojim zvestim črnim srajcam, ko jim je v svojem govoru podal resumé enoletnega fašistovskega absolutizma. Omenjal je predvsem avanturo proti Grkom, ki je za Italijane »un eccellente fatto d'armi«, ter govoril o novi smeri, v kateri naj bi se udeleževala ekspanzija Italije.

Poznamo naše sosedo, ki so nam vlomili v hišo in oholo gospodarijo nad 600.000 dušami našega ljudstva, vemo, da so taka vprašanja in odgovori samo govorniške cvetke, vendar se nas to vprašanje tiče bolj ko samih Italijanov.

Rapalska pogodba, ki nje žalostno obletnico obhajamo te dni, je za nas vedno znova povod, da sami sebi stavimo naslovno vprašanje. Za nas to ni retorika, od rešitve tega vprašanja je odvisen obstoj našega ljudstva v zasedenem ozemlju.

Poznavalci prilik v Primorju nam javljajo, da gre Italijanom njih setev bohotno v klasje in da zna biti zemlja onstran naših meja preje potujčena, predno se naša država izvije iz strankarskih bojev in se toliko okrepi, da bo mogla na podobna izzivanja italijanskih premierjev zarožljati s sabljo, na barbarsko zatiranje našega življa pa reagirati z bajoneti naših divizij.

Do aneksije so bile prilike v Primorju kolikortoliko znosne. Res je, da so bili uboji in požigi na dnevnem redu, da so se vršila nasilstva nad našimi ljudmi dan za dnevom, toda bilo je nade, da se prilike v Italiji ustalijo in uredi in da bo tudi naš človek deležen zaščite, ki jo jamčijo lojalnemu državljanu zakoni.

Z nastopom borbenega fašizma pa nam je tudi ta nada odvzeta, kajti doživeli smo zakonite odredbe, ki nam izpodredujejo sam življenjski živec.

Doslej so nam zapirali šole, posamezno, ne vseh naenkrat, zdaj pa so jih kratkoma izpremenili v potujčevalnice. Zdeli so nas s tem na najboljčutljivejšem mestu. Mladina ni odporna in je baš v dečkih letih zelo podvržena tujemu vplivu. Odtujila se nam bo doraščajoča generacija, ali pa zapala v temo nepismenosti. Da tretjega ni, imamo dovolj izkušnje z našimi nemškimi šolami po Štajerskem in Koroškem, ki so producirale same renegate ali analfabete.

Drugi silni udarec so nam zadali z novim volilnim zakonom, ki zahteva, da mora vsaka stranka postaviti volilno listo v najmanj dveh okrožjih. Naši kraji spadajo pa vsi pod videmsko okrožje. V nobenem drugem okrožju ne dobimo potrebne števila podpisov, ki jih predpisuje zakon za vložitev kandidatne liste. Na ta način smo oropani za ono malo parlamentarno zastopstvo, ki smo ga imeli in naš človek ne bo imel več prilike, da povzdigne glas za svoje pravice z mesta, ki ga čuje Italija in ves svet.

Zakonitim potom so spravili fašisti naše ljudstvo ob temeljne pravice, ki jih uživajo manjšine v vseh civiliziranih državah. Politična nadmoč in gospodarska superiornost štiridesetmilijonskega naroda z visoko kulturo, sijajno tradicijo in z osveženo ekspanzivnostjo silno tišče naše ljudstvo k tlom in v očigled tega nam mora biti jasno, da naš narod v zasedenem ozemlju iz sebe samega ne more imeti — kljub visokim moralnim kakovostim — sile, da odoli temu pritisku.

Naša inteligenca je deloma izgnana, deloma ustrahovana, da ne more voditi naroda. Podmladka vsled potujčenih šol ne bo. Društveno življenje, ta šola naše zavednosti, je zatrto popolnoma. Meščanstva nimamo, obrtnikom in trgovcem pa grozi vedno gmotna škoda in propad, ako bi se količkaj ogrevali za našo stvar. Najširši sloji naroda so prepuščeni na milost in nemilost raznim karabinjerskim brigadirjem in maršalom.

Vrhutega se opaza, da je s propadom Trsta kot svetovnega emporija zadeto na smrt tudi naše gospodarstvo, saj vemo, da je vse zaledje živelo od Trsta in njegove prekomorske trgovine.

Tak je položaj in nikak optimizem ni na mestu. Naše ljudstvo v Primorju je zapalo popolnemu poginu v doglednem času, ako ne pride rešitev od zunaj. Tudi če izgubi fašizem na ekspanzivnosti in virulenci, smo lahko uverjeni, da Italija ne bo razveljavila barbarskih fašistovskih zakonov, ampak bo šlo vse naprej v začrtanem pravcu, pa naj bo vlada ta ali ona!

Rešitev zaslužjenih bratov je mogoča samo od zunaj, samo od nas! Bolj kot Italijanom velja tedaj naslovno vprašanje nam. Ali smo pripravljeni, da odbijemo morebitni roparski napad sosedo na našo zemljo, ali se pripravljamo za dan, ko bo oportuno, da si s silo vzamemo Trst, Gorico, Pulo, Reko in Zader?

Naj si merodajni krogi dobro zapišejo to vprašanje, dobro ga naj premislijo pa tudi tisti, ki slabe državo s svojim bojem za papirnate principe, ki imajo samo efemeren pomen, in doprinašajo k temu, da tujec še oholejše in kruteje postopa z nami samimi in z našim zaslužjenim ljudstvom.

Lahko se zgodi, da se svetovna konstelacija obrne tako, da bo naš sovražnik osamljen, kak odgovor bomo tedaj dali kralju, najvišjemu dovoljniku, ko nas bo vprašal:

Ali ste, junaki, pripravljeni?

Vse naše misli in vse naše delo mora biti usmerjeno na to, da bomo na poziv kralja samozavestno in radostno odgovorili:

Smo, na boj na življenje in smrt za svobodo zaslužjenih bratov! Ne zavoljo teatralnosti in pripravljajoč se na avanture, ampak z globoko vero v srcu, da gremo terjat, kar je naše, da gremo osvoboditi kri naše krvi, da gremo otirati solze...

To je naš cilj najbližje bodočnosti, kajti skrajni čas je. Hitimo, da nas usodna ura ne najde nepripravljene in da ne bomo pripravljene šele tedaj, ko v zasedenem ozemlju ne bo več duš, ki bi hrepenele po svobodi, ne bo več oči, ki bi nas prosile rešitve, ne bo več src, ki bi tretetala za našo zmago — in last non least — ne bo več rok, ki bi zgrabila orožje upora nam v pomoč!

To imejmo pred očmi in malenkostni se nam bodo zazdeli domači spori, na tem polju je mesta dosti za vsakogar, ki se hoče udeleževati v korist naroda. Na tem poprišču se lahko najdemo vsi sprti bratje na složnem delu!

Jubilej srca.

Ob 50 letnici Engelberta Gangla.

»Hočem, da to, kar je lepega, dobrega in plemenitega v meni, postane last vseh, kakor se naj iz duš vseh izlije veletok vrlin na slavo in čast, v moč in povečanje naše skupne matere — domovine!

V dobi sovražstva in političnih strasti, hinavstva in osebne dobičkaželjnosti, v času, ko se drugo za drugim vrše izdajstva interesov naroda in domovine, je zapisal te besede mož, ki praznuje dne 12. t. m. svojo petdesetletnico.

Engelbert Gangl.

Ni treba naštevati kaj je, kje je in kako je deloval. Mnogo so pisali o tem v zadnjih dneh strokovni in politični listi. A več kot morejo povedati vse številke, jasnejše, kot ga nam morejo naslikati vsi slavospevi, ga nam predočijo besede, ki jih je zapisal on sam v letošnjem Sokolskem koledarju o pravem Sokolu:

»... njemu je vse življenje en sam dan dela, izpopolnjevanja, ustvarjanja!«

Če za koga, veljajo te besede za brata Gangla. Iz vrst učiteljstva, ki je v predvojni dobi med vsemi intelektualnimi sloji utrpelo največ gmotnega pomanjkanja in duševnega zatiranja, rešil se je v našo dobo človek, ki ob svoji 50letnici mirno lahko reče:

»Čist sem pred seboj in pred — narodom!«

Šla je mimo njega polna kupa trpljenja, a on ni zašel med Cankarjeve hlapce.

Bil je deželni poslanec, pa ni zlorabljal tega mesta niti v osebne, niti strankarske dobičkanosne namene. Zato so ga v lastnem volilnem okrožju ljubili tudi sovražniki.

Bil je v svobodni domovini postavljen na odlično mesto, a on ni videl v tem nagrade, temveč je podvojil svoje delo.

Delal ni le v uradu, delal je vsak trenutek svojega življenja. V slovenskem slovstvu je stavil časten spomenik, stanovske in gospodarske organizacije učiteljstva ne morejo skriti sledov njegovega dela in glasila UJU »Učiteljskega Tovariša« ni

mogoče imenovati, da bi istočasno ne omenjali Gangla.

Nad vsem tem pa stoji brat Engelbert — Sokol. Ne paradni reprezentant in ne zagovornik samo telovadbe, temveč poosebljena ljubezen do onega — kar je dobro, pošteno in čisto. Svoboda, enakost, bratstvo — njemu niso besede, ampak vsebina vsega življenja. Od staroste Idrijske sokolske župe do namestnika staroste Jugoslovenskega sokolskega saveza, vsa ta njegova pot je utrjena v vzpodbujanju k moralni okrepljivosti, zaznamovana z evangeliji o ljubezni do naroda, do svobode.

Bilo v tisku, bilo na zborovanjih, povsod je brat Gangl vstajal kot apostol čistega sokolstva, ustanovljenega zato, da brani obstoj naroda. In če so v sejah nastali mučni trenutki medsebojne razdvojenosti, bila je beseda brata podstaroste, ki je uveljavila pri obeh strankah končni cilj — ne interes posameznika in ne interes organizacije — temveč interes naroda.

Napol pesniško zvane njegove besede in glas mu je miren. A kot težki udarci na nakovalo so sekale njegove besede, kadar je v debatah branil — svobodo in čast naroda. Ker nista mu jih narekovala taktika in preračunljivost, temveč njegovo srce.

Srce, ki je v ognjenih zubljih osvete gorelo, ko je v pepel spremenjen bil Narodni dom v Trstu.

Srce, ki joče, ko se vijejo po idrijskih ulicah in hišah italijanske trikolore.

Srce, ki trpi, ko vidi razdvojenost v domovini.

Srce, ki mu ni dano, da bi v neokaljenosti srečevalo dan jubileja, ki pada po čudni ironiji usode na dan našega narodnega ponižanja — Rapalla.

Ob tem dnevu prihajamo oni, ki si nam vedno budil ljubezen do zemlje, oblite s solzami in krvjo in kot vezilo Ti prinašamo sveto prisego, da ne bomo mirovali prej, da boš zopet govoril zbranimu narodu v Idriji o svobodi in da boš zopet vodil Idrijsko župo po Tržaških ulicah.

Da bi ne bilo to vezilo med najrevnejšimi!

Pred kongresom. Članstvo.

Vsako organizacijo tvori članstvo in kakršno je članstvo, taka je organizacija, zato pa se bo moralo na kongresu v Splitu razpravljati tudi o članstvu in o tem še v prvi vrsti. Kakor vsi ljudje v katoliški cerkvi niso katoličani in tudi n. pr. vsi vpisani člani radikalne, klerikalne, demokratske itd. stranke, niso radikalni, klerikalci, demokrati itd., tako žalobno tudi vsi člani Orjune niso Orjunaši. To je morda najbolj

žalostno in najbolj pereče poglavje našega pokreta in vzrok skoro vseh njegovih pogršk. Da je pa ravno v Orjuni mnogo ljudi, ki niso Orjunaši, je kriva velika pogrška njenih ustanoviteljev, ki se niti sami niso dobro zavedali, kaj ustanavljajo — politično ali nepolitično organizacijo. Po vsem svojem ustroju in dosedanjem delovanju je Orjuna politična organizacija (ne zamenjati s strankarsko!) par excellence, in če ji vzamemo po-

litično jedro, izgubi takoj svoj raison d'être. In vendar smo v naših listih često čitali čudne trditve, da Orjuna ni politična organizacija in tudi razni člani so to naglašali, oziroma celo rotili vodstvo, da Orjuna ne sme postati politična organizacija. Zadnja oblastna skupščina vojvodinskih Orjun v Novem Sadu je s tem slepomišljenjem končala svojo oblast ter v svoji resoluciji na prvem mestu naglasila, da je Orjuna samostojen političen pokret, politična organizacija. Od tega dne pa vojvodinska Orjuna zopet raste in zavzema v našem pokretu zopet ono odlično prvo mesto, kakor ga je zavzemala spočetka. Tudi kongres v Splitu mora javno in očitno povedati vsemu članstvu in vsej javnosti, da je Orjuna samostojna politična organizacija in da se mora na tej bazi tudi preresetati naše dosedanje članstvo in sprejemati novo.

Ze spočetka smo omenili, da je nejasnost glede vprašanja, ali je Orjuna politična ali nepolitična organizacija, največ škodovala našemu pokretu in povzročila celo vrsto pogršk, pa tudi velikih, težko popravljivih grehov. Orjuna je bila vedno politična organizacija in je kot taka pri vsakem dnevnem političnem dogodku zavzela svoje posebno politično stališče, ali ga je obsodila ali odobrila, zavrgla ali sprejela, pogrjala ali pohvalila. Stališče Orjune v teh vprašanjih pa je bilo vsakokrat prav gotovo v temeljnem nasprotstvu s kako stranko, ki je bila pri stvari prizadeta. Če bi hotela Orjuna, da bi tudi vse njeno članstvo sprejelo to stališče, potem bi morala v svojih vrstah imeti same take člane, ki so samo Orjunaši in nič drugega. Temu pa ni bilo tako in tudi še danes žalibog ni!

V nepojmovanju bistva organizacije, v vprašanju njenega odnosa do politike, so sestavljali štatuta in programa tudi nesrečni pasus, da postane član organizacije lahko vsakdo, ki je jugoslovenskega nacionalnega prepričanja, pa naj bo sicer pristaš te ali one stranke in član te ali one strankarske organizacije. Tako se je zgodilo, da so prišli v Orjuno prepričani pristaši vseh mogočih strank: demokrati, radikalni, zemljoradniki itd. V mnogih krajih so taki strankarji prišli tudi v vodstvo in ker se niso hoteli izneveriti svoji strankarski pripadnosti, so se morali izneveriti pravim ciljem Orjune. Tako se je potem zgodilo, da smo dobili »demokratske« Orjune, »radikalne« Orjune, »zemljoradniške« in razne druge strankarske Orjune. In če je glavno vodstvo zavzelo v tem ali onem dnevnem političnem vprašanju hvaleče stališče, je kaka »strankarska« Orjuna zavzela grajojoče stališče. Kar so odobraval pravi Orjunaši, nestrancarji, to so grajali Orjunaši radikalni kot Orjunaši ter obratno itd. Nekateri strankarji so prišli v Orjuno samo zato, da bi jo izkoristili v namene svoje stranke, zgodilo pa se je tudi, da so celo vodstva strank dala svojemu članstvu tajen nalog, naj stopi v Orjuno, zato da jo bo stranka tako dobila v svoje roke. Pa tudi kjer je bilo vodstvo organizacije nestrankarsko, res samo Orjunaško in je kot tako zavzelo stališče v kakem političnem vprašanju, je nale-

telo na neodobranje tega ali onega strankarsko obeležnega člana. Danes se nahaja Orjuna pred novo dobo, pred drugo svojo fazo ter se z vsemi silami svoje mlade moči pripravljajo, da si postavi končnoveljavni program, jasno opredeli svoje cilje in določi pota do njih, a tudi v tem odločilnem trenutku jo skušajo ovirati njeni neorjunaški člani — strankarji. Pot Orjuna vidijo vsi pravi Orjunaši jasno pred seboj, ta pot pa vodi preko strank navzgor do svetlega cilja, katerega dosega pomeni smrt strank in strankarstva; nič čudnega ni torej, če Orjunaški strankarji trepetajo že pred samo mislijo, da bi na kongresu v Splitu utegnili zmagati ti — pravi Orjunaši, zato skušajo vnesti v organizacijo razdor in gotovo je, da bosta 1. decembra v Splitu trčili skupaj dve ostro ločeni grupi: Orjunaši-strankarji, ki bodo hoteli, naj ostane Orjuna še nadalje taka kakršna je bila doslej, to se pravi, naj ostane še nadalje taka, da bo nudila možnost izkoriščanja in Orjunaši, ki so res samo Orjunaši in ki bodo hoteli enkrat za vselej to onemogočiti ter Orjuna popolnoma osamosvojiti in jo povesti tja, kamor jo kliče domovina. Prepričani smo, da bodo zmagali pravi Orjunaši in enkrat za vselej onemogočili vsako strankarsko eksploatacijo našega pokreta. Predznakov, da bodo zmagali pravi Orjunaši, je dovolj. Ravno v »Vidovdanu«, glasilo vojvodskih Orjun smo čitali te dni sijajen članek J. M. Nekrasovljeva, v katerem zahteva, da na predstojećem kongresu:

1. vržemo iz organizacije vse one strankarsko obeležene člane, ki so jo kadarkoli in kakorkoli hoteli izkoristiti ali pa so jo izkoristili v svoje zasebne, osebne ali strankarske namene;

2. vržemo iz Orjuna vse one člane, ki s svojim dosedanjim ponašanjem in delom niso vedno in povsod podali dokaza, da se brezpogojno drže devize: »Domovina nad vse!«;

3. potisnemo z vseh važnih mest naše organizacije vse one »prazne glave«, ki se z močjo svojih bolnih ambicij »drže nad vodo« in

4. podamo popoln dokaz in popolno garancijo, da so definitivno in za vse čase prekinjeni vsi odnošaji Orjuna do vseh strank, strankarjev in klik, v kolikor so taki odnošaji kadarkoli in kjerkoli obstojali.

Predlog brata J. M. Nekrasovljeva je popolnoma pravilen in se mu morajo pridružiti tudi slovenske Orjune. V Orjuni ni mesta za nobene strankarje, pa naj bo to že demokrat ali radikal, zemljoradnik ali karkoli. Kdor hoče ostati v Orjuni, se mora odreči vsakemu strankarstvu, izjaviti mora, da ostaja samo Orjunaš in nič drugega. Isto mora veljati tudi za vse one, ki bodo še vstopili v Orjuna. Gotovo je, da bomo radi tega izgubili nekaj članov, toda ti člani itak niso nikdar bili pravi Orjunaši in je zato bolje, da gredo. Bolje je, da nas je manj, pa smo tisti res pravi Orjunaši, kakor pa da nas je veliko, pa smo Orjunaši radi neorjunaških namenov. Komaj takrat, ko se to zgodi, bomo lahko rekli, da je Orjuna faktor, da je to, kar hočemo in kar zahtevamo interesi domovine. Potem med nami tudi ne bo več diferenc. Sicer pa smo prepričani, da bomo za vsakega člana, ki bo radi tega moral zapustiti ali pa bo sam zapustil organizacijo, dobili najmanj 10 novih, ki bodo res pravi Orjunaši.

Če hočemo uresničiti naše načrte, rešiti našo državo in naš narod ter ga povesti v boljše bodočnost, potem moramo zrušiti in odstraniti največje zlo našega časa, največjo nesrečo našega naroda in naše države — današnje stranke in strankarstvo, to pa nam ne bi bilo nikdar mogoče, če bi imeli v svojih lastnih vrstah ljudi, ki so sami strankarji in ščitijo te stranke in strankarstvo.

Trboveljska premogokopna družba.

Naš zadnji napad na gornji naslov je imel to posledico, da je rudarska oblast odredila preiskavo, ki pa je seveda tako končala, kakor smo pričakovali. Tozadevno smo prejeli od rudarskega urada sledeči dopis:

Rudarsko glavarstvo v Ljubljani. Štev. 2907. Ljubljana dne 2. nov. 1923.

Uredništvu »Orjuna« v Ljubljani.

P. n. se naproša, da objavi z ozirom na članek »Trboveljska premogokopna družba. Skrivnosti pri združenih bratovskih skladnicah v Trbovljah«, v listu »Orjuna« z dne 21. oktobra 1923, št. 43, v prihodnji številki sledeče: »Štev. 2907.

Uradna objava.

Z ozirom na članek »Trboveljska premogokopna družba. skrivnosti pri združenih bratovskih skladnicah v Trbovljah« v listu »Orjuna« z dne 21. oktobra 1923, št. 43, objavlja podpisani urad:

Kljub temu, da rudarsko oblastvo ni dvomilo na korektnem, zakonu in pravilniku odgovarjajočemu postopanju Združene bratovske skladnice v Trbovljah, je dalo v dneh 23. in 24. oktobra 1923 po svojem odposlancu poslovanje bratovske skladnice preiskati. Preiskava ni dala pouda za kake ukrepe.

Uradni odposlanec je pozval potom rudniškega ravnateljstva članstvo, da prijavi svoje pritožbe, s sledečim razglasom, ki je bil že 23. oktobra 1923 pri vseh obratih razvešen:

Razglas.

Na podlagi dopisa v časopisu »Orjuna« z dne 21. t. m. se vrši od strani rudarskega glavarstva v Ljubljani pri bratovski skladnici v Trbovljah stroga revizija.

Pozivljajo se vsi člani te ustanove, kateri bi imeli glede uprave, poslovanja ali iz katerekoli vzroka pomisleke ali pritožbe, da se naj zglašijo zaenostjo v sredo, dne 24. t. m. od 8.—10. ure predpoldan in od 2.—4. popoldan v pisarni bratovske skladnice, da tam dajo pritožbe etc. na zapisnik.

Trbovlje, dne 23. okt. 1923.

Ker se ni nikdo prijavil, je zadeva za podpisani urad končana. Kr. rudarsko glavarstvo. Rudarski glavar in dvorni svetniki Inž. Strgar.

Sedaj pa čujte in strmite, kako se je ta preiskava vršila.

Isti dan, ko je delegat rudarskega glavarstva g. Dular vršil preiskavo, je dalo vodstvo Trboveljske premogokopne družbe ob 10. uri razglas delavstvu na znanje, dasi se je preiskava pričela že ob 8. uri. Kdor pozna razmere pri rudniku, ta bo vedel, da je vsled tako nastavljenih ur preiskave vsako delo brez uspeha. Prva šilhta gre ob 6. uri v jamo. Ta niti ni vedela, da se vrši preiskava. Druga šilhta gre ob 6. uri domov in tudi ta ni vedela za preiskavo, ker je bil razglas šele ob 10. uri nabit. Ob 14. uri se zopet vrši izmenjava delavcev. Jasno pa je, da ne bo delavec, ki je zamazan in utrujen od dela, hitel v pisarno, ampak h kosilu; četrta šilhta pa, ki je edina lahko vedela za preiskavo, je morala v jamo. In tako se je temeljita preiskava naivnega g. Dularja tudi završila kakor smo pričakovali.

Da pa ne bo imelo slavno rudarsko glavarstvo preveč težkoč, mu dajemo v pojasnilo naš material, ki so nam ga preskrbeli naši trpeči bratje rudniški Orjun. Mi vemo sicer, da se zakon o zavarovanju delavcev ne nanaša na bratovske skladnice, da pa javnosti dokažemo resničnost naših navedb, pri našamo sledečo kalkulacijo:

Da v resnici rudarji plačujejo 20, odnosno 25 Din mesečno preveč navajamo. Po novem zakonu Z. Z. D plačuje podjetnik in delavec skupaj v dobi od 1. julija 1922 do 1. januarja 1923 5% od zavarovane mezde. Vzemimo primer: v XVII. mezdni razredu je zavarovana mezna 40 Din 5% od te je 2 Din. Torej delavec in podjetnik plačata skupno na dan 2 Din. Ker pa § 35. odst. 5. z. z. a) veleva, da plačujeta delavec in podjetnik vsak polovico, odpade torej na vsakega po 1 Din na dan, na mesec 25krat 1 Din, je 25 dinarjev. (po § 21. odst. 4 d. z. z.) se zaračuna mesec s 25 dnem. Vsi rudarji so pa plačevali (v dobi od 1. julija 1922 do 1. januarja 1923) 51 Din na mesec ali 24.50 na 14 dni, kar se komisija lahko prepriča iz Delavskih plačilnih listov (Trb. premog. družbe). Fak-

tum je, da so rudarji v dobi od 1. julija 1922 do 1. januarja 1923 plačevali 100% preveč, ali bolje rečeno delodajalčeve in delojemalčeve skupne prispevke.

Da pa je narasla vsota 12 milijonov, navajamo sledeče: Trboveljska prem. družba ima ca 10.000 delavcev zaposlenih. Ker pa niso vsi v XVII. razredu zavarovani, vzamemo zato povprečno vsoto 8000. Delavci plačujejo v dobi od 1. julija 1922 do 1. januarja 1923 26 Din preveč — v dobi od 1. jan. 1923 pa do danes 6% od zavarovane mezde (po naredbi min. za socijalno politiko se je s 1. jan. 1923 zvišal prispevek od 5 na 6%), to je v XVII. mezd. razr. 2.40 Din (skupno s prispevki delavca in podjetnika). Delavec ima plačati samo 1/2, to je 1.20 Din na dan ali 25krat, je na mesec 30 Din. Delavci pa plačujejo 51 Din — je razlike 21 Din.

Ker je delavec plačeval v dobi od 1. julija 1922 do 1. januarja 1923 26 Din mesečno, je v tej dobi 7 me-

secev torej 7 x 26 = 182 Din. — V drugi dobi od 1. jan. 1923 do danes 21 Din, a doba ima 10 mesecev je 10 x 21 = 210 Din, torej skupno (za obe dobi) 210 + 182 = 392 Din preveč. Torej je plačalo 800 delavcev x 392 = 3.136.000 Din ali 12.544.000 kron.

Tako smo dokazali prvo točko naših očitaj in mislimo, da bodo naša izvajanja tudi slavni rudarski urad zanimala in pričakujemo tudi od istega, da bo vsaj poskušal tako gorostasne nedostatke odpraviti.

Iz tega bo vsakemu delavcu jasno razvidno, kako so ga oškodovali njegovi zaupniki takrat, ko so zahtevali, da se zakon o zavarovanju delavca ne sme uporabiti pri bratovskih skladnicah. Da pa bo to dejstvo za vsakogar še posebej razvidno, navajamo podstoječe skrižaljko, ki jasno kaže, kako različni so prispevki, ki jih delavec plačuje pri bratovski skladnici na jedni strani in pri ostalih podjetjih na drugi strani.

Prispevki za dobo od 1. VII. 1922 do 1. I. 1923 (5% skupnih).

po zakonu § 21 z. z. d. (po prispevkih okrožnega urada v Ljubljani)						pri bratovski skladnici nezakonito						Plača delavec preveč na mesec						
Mezdni razred	Prispevki in delavca		Odpade na delavca		na dan	na teden	na mesec	Mezdni razred	Prispevki in delavca		Odpade na delavca		na dan	na teden	na mesec			
	na dan	na teden	na mesec	na dan					na teden	na mesec	na dan					na teden	na mesec	
XIV.	1:20	—60	7:20	3:60	30	15	—	XIV.	1:20	1:20	7:20	7:20	30	30	—	15	+ 1	
XV.	1:44	—72	8:64	4:32	36	18	—	XV.	1:44	1:44	8:64	8:64	36	36	—	18	+ 1	
XVI.	1:70	—85	10:20	5:10	42	21	25	XVI.	1:70	1:70	10:20	10:20	42	42	50	21	+ 1	
XVII.	2	—	12	—	6	—	50	25	XVII.	2	2	12	12	50	50	—	25	+ 1

* Je nekak podporni fond, kateri je tudi protizakonit glasom novega zakona.

Prispevki za dobo od 1. I. 1923 do danes (6%).

po zakonu § 21 z. z. d. (po prispevkih Okrožnega urada v Ljubljani)						pri bratovski skladnici nezakonito						Plača delavec preveč na mesec					
Mezdni razred	Prispevki in delavca		Odpade na delavca		na dan	na teden	na mesec	Mezdni razred	Prispevki in delavca		Odpade na delavca		na dan	na teden	na mesec		
	na dan	na teden	na mesec	na dan					na teden	na mesec							
XIV.	1:44	—72	8:64	4:32	36	18	—	XIV.	2:40	1:20	14:40	7:20	60	30	—	12	+ 1
XV.	1:73	—86	10:37	5:18	43	21	60	XV.	2:88	1:44	17:30	8:64	72	36	—	14	+ 1
XVI.	2:04	—102	12:24	6:12	51	25	50	XVI.	3:40	1:70	20:40	10:20	85	42	50	17	+ 1
XVII.	2:40	—120	14:40	7:20	60	30	—	XVII.	4	2	24	12	100	50	—	20	+ 1

* Je nekak podporni fond, kateri je tudi protizakonit glasom novega zakona.

Največja krivica pa je, da je moralo delavstvo plačati bratovski skladnici vse zaostale prispevke za dobo stavke in to celo dvojno. Pri tem povdarjamo, da se v času stavke niso izdajali bolniški listi tako, da so morali oboje rudarji sami plačati zdravnik in zdravliva. O tem lahko pričajo delavci in bolniške knjige, glasom katerih je padlo število bolnikov za časa stavke na nečuden procent, dasi je ravno v istem času razsajal v trboveljskem rayonu legar.

Da so morali delavci v resnici plačati protizakonito za dobo stavke vse prispevke in to dvojno se lahko razvidi iz sledečega dopisa in iz Delavskih plačilnih listin (doba IX./2.). Ta dopis glasi: Trbovlje, dne 20. sept. 1923. Tit. Obratno vodstvo X.

Oziraje se na svoječasni dopis centralnega ravnateljstva, o kojem ste bili obveščeni z dne 20. 8. t. l., v katerem nam isto naznanja, da se bode moralo delavstvu v smislu § 55. »Zakona o zavarovanju delavcev« celokupne prispevke za bolniško in provizijsko zavarovanje za dobo stavke naknadno odtegniti, Vam naznanjamo, da se naj ti zaostali prispevki, in sicer katere plačata zavarovane in one delodajalca, odtegnejo v plačilni dobi od 9.—23. sept. t. l. Ti dvojni prispevki naj se stavilo v separatni rubriki plačilne liste ter se naj posebej izkažejo v re-

kapitulaciji. Normalni prispevki se naj odtegnejo v navadnih kolonah. V isti plačilni dobi se povrne vse zaradi stavke odtegnjene kazni, v kolikor se to že ni med stavko storilo. Povrniene kazni se naj vstavijo v rubriko »Opomba« plačilne liste in se izplačilu prištejejo. Vse zapadle dajatve bratovske skladnice se bodo naknadno izplačale.

Trb. prem. družba.

Ker se ta dopis sklicuje na § 55. z. z. d), povdarjamo, da se ta § sploh ne nanaša na to, ker mu nasprotuje § 35. odstavek 2. z. z. d), torej odtegljaji nimajo zakonite podlage. Po zakonu je delodajalec dolžan delojemalca odjaviti. Ko se je toraj stavka začela, bi morala »Trboveljska« svoje delavstvo odjaviti in je tudi izrecno povdarjala, da smatra vsakogar, kdor ne pride tekom 48 ur na delo odpuščenim.

Če Trboveljska svoje delavce ni odjavila pri bratovski skladnici, je prevzela tudi odgovornost za posledice. Nikakor toraj ne gre, da mora delavstvo sedaj naknadno plačati prispevke za dobo stavke in to ne samo za sebe, ampak celo tudi za svojega izkoriščevalca.

Iz zgoraj navedenega je jasno razvidno, da se je kršil zakon. Ako sedaj Trboveljska naknadno plačuje porodnino, ne menja ničesar na stvari. Zakon se je kršil in kršili so ga v prvi vrsti inozemci, kakor smo trdili zadnjič, ker so vsi ravnatelji in delovodje inozemci. Omeniti je pri tem le še, da uradništvo bratovskih skladnic ne zadene nobena krivda, krivda leži edino na vodstvu

»Trboveljske družbe«, ki je mnenja, da lahko dela kar hoče. Da pa temu ne bode tako, smo opozorili rudarsko glavarstvo, da napravi red. Seveda je uspeh preiskave gotovo negativen, če se ista vrši pod takimi pogoji, kakor se je vršila zadnja. Za danes končamo. Rudarskemu uradu smo tudi pripravili služiti z imeni oškodovanih delavcev. Ne nastopamo demagogično, čudimo se pa dejstvu, da niti eden od dolge vrste delavskih »rešiteljev« ni smatral vrednim, da bi posvetil v to zadevo. Da, da tu se ne da ničesar zaradi in tudi zameri se lahko človek visokim gospodom pri Trboveljski premogokopni družbi.

Katoliški duhovnik o Orjuni.

Član splitskega Oblastnega Odpora Orjuna, kanonik don Franjo Smolja, je o priliki razvija prapora Orjuna v Sučurcu zbranim ljudstvu in članom govoril sledeče: »Draga bračo!

Velike ideje, ki so jih učenjaki tekom vekov narodom propovedovali kot obče koristne, so bile s početka predmet zasmeha in so se smatrale neizvedljivim, kaj se je zgodilo s Kolumbom, ko je dokazoval učenjakom, da razven znanih delov zemlje obstoje še drugi, nepoznani deli zemlje? Smejali so se mu in kraljica mu je dala par starih brodov, da se ga odkriža...

Proti Gallileu Gallilei, ki je dokazoval, da se zemlja vrti okoli sonca, se je dvignilo vse, ne samo Cerkev, tudi vlada in javnost je bila proti novemu nauku. V Italiji je cela stoletja tekla kri, mesto proti mestu, selo proti selu se je dvigalo na medsebojne poboje. Bilo pa je tudi ljudi, pametnih in domoljubnih, ki so delovali za ujedinenje Italije in propovedovali spas naroda edino v tem.

Ko je došlo do ujedinenja, se je tudi narod spametoval. Da, Italija nam lahko služi za vzgled in se od nje lahko tudi mi marsičesa naučimo. Poštenjak Massiario d'Azeglio piše o svojem narodu, da pač ima razne sposobnosti, da je izvanredno nadarjen za kiparstvo, glasbo, slikarstvo itd., ina pa tudi veliko napako, ki se mu je ne more oprostiti: dvoičnost, zahrbtnost in hinavstvo.

Vprašam vas pa, kaj je premagalo te napake? Ne macchiavellizem, ampak poštenje! Tudi mi smo imeli velike moze, še ko smo bili v robstvu, prorokovali so nam boljše čase, nas tešili, da pride dan svobode, in niso nas prevarali. Trudili so se, da vzgoje in utrde v nas pošteno narodno dušo, da ljubi in brani svoje in spoštuje tuje, čegar Italijani nimajo...

In glej, ko smo takorekoč čez noč dobili svobodo in se ujediniili v državo pod narodnim kraljem Petrom, so se že s početka pojavili razdorni elementi, ki so hoteli uničiti to jedinstvo. Delajo se napake na eni in na drugi strani, lek zoper vse to pa je nacionalizem, ki je poklican, da umiri duhove, iztrebi gnilobo in da dá pravce, kako se pride do miru, ljubezni in reda ter do napredka vsakega stanu v naši domovini.

Komaj se je pojavila Orjuna, da vzpostavi red in da brani jedinstvo, že so letala z vseh strani sramotenja na mlade borce. Pretepači, razbojniki, azijati, sovražniki Cerkev, Velsrbi, sploh vse so nam izrekli! Orjuna pa koraka z vedrim in poštenim čelom, ona ni stranka in podpisna vsakogar, kdor je za jedinstvo, ne usiljuje se, da vsakemu svoje pa bodi delavec, težak ali gospodar. Orjuna se nikomur ne klanja in vsakomur, kdor gleda samo svojo korist, zakliče: Ti nisi Jugoslovan, ker Jugoslovanstvo zahteva od nas žrtev, da zgradimo lepo in močno Jugoslavijo.

Kristus, ki je prišel, da preproudi človeštvo, ki je propovedoval božanstveno resnico, delal dobro in ljubil ne samo cel človeški rod, temveč je pokazal posebno gorečo ljubezen do domovine, je iztiril iz božjega hrama trgovce. Današnji lopovi bi ga proglasili za nacionalista in pretepača, ker je imel drzno čelo, da je z bičem iztiril razbojniške mešetarje iz svetišča. Kristus — nacionalist? Delal je, da popravi napake ljudstva!

Vi, Orjunaši, ste pozvani, da popravite one, ki so pogubni za jedinstvo. Posameznik naj ne podvzema

ničesar, kar bi moglo škodovati vodstvu Orjune! Kako se je ponašala hrabra srbska vojska napram svojemu kralju v onem pogubnem času, ko jej je kralj dal na izbiro, da se vrne domov ali da dalje umira za svobodo domovine? Gladni in izmučeni so vojaki enoglasno izjavili: Kjer je naš kralj, tam smo tudi mi! Mali ostanek vojske, ki se je rešil preko albanske Kalvarije, je s

pomočjo dobrovoljcev na novo tvegati na solunski fronti svoje življenje za svobodo domovine.

Tudi mi vsi moramo tako delati, prenašati napore, žrtvovati tudi same sebe in postati nacionalisti. Pripravljani moramo biti celo umreti za domovino in ta lepa in plemenita smrt za Jugoslavijo nam mora biti kot najvišji cilj v času, ko je domovina v nevarnosti!

Poziv.

Pozivamo vse naše brate in somišljenike to- in onostran meje, da prekinejo vse zveze s policijskim komesarjem g. Predićem na Rakeku. Imenovani je naš največji nasprotnik, ki poseča celo v uniformi Italjane v Postojni, s katerimi je v prijateljskih stikih. On je s svojim lažnivim poročilom na ministrstvo deloma tudi zagrešil premestitev našega brata Čopa. Bodite torej oprezni pred tem človekom!

Ob žalostni obletnici.

(Dopis iz Trsta.)

Tretje leto Rapalske pogodbe teče, tretje leto naše sramote, naše ga ponižanja in naše jeze.

Naša bol še ni zabrisana, naša rana še ni zaceljena, bolj kot kdaj prej čutimo kako krvavijo pljuča Slovenije!

Ob tretji obletnici naše žalosti ne jadjujemo, ne obupajmo! Solze ne pomagajo nič, le delo pomaga!

Močnejše morajo biti naše vrste, krepkejša mora biti naša pest, bolj jedka naša beseda!

Orjuna je nastala vsled nezdravih razmer in je reakcija proti korupciji, pretiranemu strankarstvu, proti nesposobnosti in strahopetnosti. Orjuna je bič za nepošteno, je strah za nesposobne! Napredovanje Orjune pomeni zatiranje suženjskega duha v nas, pomeni razmah jugoslovanske samozavesti in zmaga Orjune pomeni ozdravljenje naše bolne države.

Kdor je močan, kdor pogumen, kdor delaven, ta stopi v naše vrste! Nič obojavljanja, v odlašanje tiči lenoba! Komur je mar zdravje in moč naše države ne bo ne len, ne strahopeten, ampak bo borec naših prvih vrst!

Plamen našega navdušenja mora zaplapolati po vsej naši državi. Orjuna mora biti jedro zdravja, mora biti srce naše moči. Orjuna mora biti naša straža čuvarica!

Ob tretji žalostni obletnici, čujte naš klic:

Ne več takih pogodb! Ne več izdajstev! Ne več ponižanj! Dovolj smo tlačili jezo, do vrha je nalita čaša naše potrpežljivosti. Takih pogodb ne več!

Podpis te pogodbe je intonacija mrtvaške koračnice našim primorskim bratom. Ob stoku izdanega Primorja prisegamo, da pade naše maščevanje na naše izdajalce! Ob joku primorskih mater, da bomo izčistili našo državo in dvignili njen ugled! Na Kalvariji Primorja prisegamo, da bomo maščevali njih bolesti! Zato pa je treba moči, zato pa je treba pesti.

BRATJE! SESTRE!

Se so tu — tam razredčene naše vrste! Dopolnimo vrzeli, dvignimo naše zastave strmino naše moči, da bo bolj jedka naša beseda, bolj oster naš meč, bolj divji naš bojni krik!

Dopisi.

Dopis »Orjuna«. Kot učitelj in Sokol smatram za svojo dolžnost, da prosim tudi za sprejem v organizacijo jugoslovanskih nacionalistov. Razmere na Primorskem — sam sem Primorec — in uspešni energični nastopi Orjune v narodnih zadevah me naravnost silijo k tej naj-nacionalističnejši organizaciji.

Prosim, oprostite mi, da ob tej priliki, ko imam že pero v roki, izrazim to, kar imam pravkar v mislih, da si ni v neposredni zvezi z dogodki, ki razburkavajo naša srca.

Narodno - obrambni muzej imam v mislih, katerega ustanovitev bi imela svoj važen pomen. Ideja ni nova; že pred svetovno vojno (menda leta 1913.) sem imel priliko videti tak (potujoči) muzej v goriškem »Trgovskem domu«. Za dve polni sobi je bilo razloženega gradiva, ki je pričalo o razmerah, ki so vladale v takrat obmejnih, danes večinoma neosvojenih krajih Kototana in Primorja. Danes imamo za seboj že leto 1914. in vso svetovno vojno, koroški plebiscit, italijanska nasilstva in drugo. Predvojna zbirka, katerega mislim ne more biti zgubljena, bi bila torej danes znatno povečana.

Narodno - obrambni muzej bi mogla oskrbovati, zbirati material in drugo naša narodno - obrambna društva, če pa ta ne, naj se osnuje in oskrbuje pod okriljem Orjune. Je končno prav vseeno, kdo je ustanovitelj in varuh narodno-obravnega muzeja, glavno je, da se ustanova uredi.

V Ljubljano, kulturno središče Slovenije, prihajajo pogostoma tuji,

krajevne organizacije in društva po vsej Jugoslaviji — v so Jugoslaviji bi moral 12. t. m. pretešiti vihar protesta proti kršenju rapalske pogodbe (podpisa pogodbe) in obnoviti bi se morale manifestacije za neodrešene Jugoslovane.

Naj bi 11. t. m. (ko je ravno nedelja) vsak Jugoslovčan daroval primeren znesek v narodne svrhe. (Banke, velepodjetja, trgovci...) Razpečaval naj bi se odkupni znak (listič) v korist Jugoslovanske matice. Od vseh javnih prireditelj naj bi pripadel ves ali vsaj del dobička v korist Jugoslovanske Matice.

Priznajmo, da so japonske žrtve bile vredne naše podpore; saj smo kulturni ljudje in imamo sočutje do nesrečnikov. Ali kakor je bil priročljiv »japonski dan«, tembolj bi morali vsi nacionalisti zahtevati, da se priredi »daritveni dan za neodrešene Jugoslovane« po vsej Jugoslaviji (ne samo v Sloveniji). Če bi ta dan povprečno vsak deseti Jugoslovčan daroval le 1 dinar, bi Jugoslovanska Matica dobila ca 1 milijon dinarjev.

Storimo na dan nesrečne obletnice vsaj nacionalisti to, kar nam narekuje srce za zatirane sužnje našega rodu.

Opomba Orjune: Se popolnoma strinjamo in vsled tega tudi priobčujemo. Delali bomo z vsemi silami v tem smislu, toda danes smo še slabi, moramo skrbeti v prvi vrsti za prerojenje naroda v nacionalnem duhu in smo trdno uverjeni, da nas bo naša prihodnja obletnica Rapalla drugače.

Iz Škofjeloke. V nedeljo je tukajšnja podružnica Jugoslovanske Matice priredila v sporazumu in s sodelovanjem vseh strank in organizacij na trgu protestno manifestacijo zoper nasilstva Italijanov nad našim življenjem v Primorju. Ob velikanski udeležbi vseh slojev je otvoril shod predsednik Orjune in Jugoslovanske Matice g. Joso Čeh. Shodu je predsedoval tukajšnji župan g. Josip Hafner. O predmetu je govoril g. župnik dr. Janko Arnejc. V temperamentnem govoru, ki mu je prihajal iz srca, je govornik orisal težavno stališče Slovencev v Primorju ter podčrtal zlasti zadnja barbarska nasilstva. Z vzklikom na kralja je zaključil predsednik shod, ki je sprejel enoglasno naslednjo resolucijo: Na javni manifestaciji dne 28. oktobra 1923 v Škofjeloči zbrani slovenski narod enodušno protestira pred vsemi kulturnimi narodi sveta proti barbarskemu nasilju zoper naš narod onstran meje od strani italijanskih oblasti, goriške, tržaške in puljske prefektуре, ki ukinjajo slovenske šole, odstranjuje domorodno slovensko učiteljstvo in duhovščino ter naravnost brutalno zahtevajo italijanske prevode vseh slovenskih časopisnih objav v slovenskem časopisju ter pozivljamo o jugoslovanske predvsem pa slovenske poslance, da dvignejo energično glas zoper ta kulturni škandal, kakor mu ni enakega v človeški zgodovini ter zahtevamo od naše Narodne vlade da prevzame vse korake ne samo pri italijanski vladi v Rimu marveč pri vseh vladah kulturnih narodov in pri Zvezi narodov, da štiti naš narod in poskrbi, da se omenjena nasilstva ukinejo in nikoli ne ponove.

Trbovlje: Dragi prijatelji in prijateljice v Hrastniku! Dobro se še spominjate preokreta iz leta 1918, ko smo se osvobodili tujega jarma. Ravno takrat smo videli v Vas kako strogo nacionalni duh je vladal v Vaših zavednih srcih. Toda, ker se nismo pravočasno zbudili iz omedlevice v katero smo padli od veselja na dan osvobođenja in smo pozabili na delo in na dolžnost, katero bi moral vsak pojedin naš državljan točno in vestno vršiti ne pa nasprotno, da smo odpuščali raznim demagogom in egoistom, da so napravili med nami razdor, katerega so znali prav izvršno zlorabiti tujerodci in nam nenaklonjeni tuji kapital.

Zato Vas pozdravljam trboveljčani, kot Vaši najbližji prijatelji, kateri smo se že zavedli, kaj nam je potrebno in mislimo, ter smo trdno prepričani, da so med Vami še tudi danes poštena srca, katere nam bodo naklonjena in počejo zaostati niti koraka za nami. Že danes Vas pozivljamo, da zbirate potrebni material za našo nadaljno delo, ker veste dobro, kako težko stališče zavzemam ravno (v naših zaduljih dolinah) v tem kritičnem času. — Kličemo pa Vam, da si moramo izbojevati našo sveto idejo prej ali slej

ali pa častno podležemo (poginemo) res, kot pravi državljan naše mlade »Jugoslavije«, ter Vam kličemo Vsi za nacijo!

Trboveljčani.

Šoštanj. Po razvitju prapora Orjune so se čutili tukajšnji Nemci in nemčurji ogrožene v nadaljevanju svojih protidržavnih mahinacij, zato so pospešili ustanovitev udarnikov (to je združenje delavskih rediteljev). Proti omenjeni organizaciji ne bi imeli ničesar, nasprotno, odobraval bi jo, če bi ista nastala strogo po socijalističnem programu. Ker pa vemo pozitivno, da so tukajšnji »udarniki« samo plačanci trdke »Woschnagg & Söhne« in drugih številnih nemčurskih hujšakačev, kar so tudi tukaj takoj po svojem postanku že nešteto krat dejansko pokazali, zato ne moremo omenjene organizacije priznati dostojne in resne po socijalističnem programu, temveč jo upravičeno smatramo za čisto navadno, plačano »Leibgardo« tukajšnjih nemčurskih kapitalistov. Njih glavni cilj ni telesna vzgoja niti kulturna, na katero se ob vsaki priliki sklicuje zlasti njihov predsednik Anton Koradej, ki je celo zaupnik tukajšnjega delavstva, temveč njihov program je sistematično ogrožanje in zavratno napadanje s koli in noži nas zavednih Slovencev. Kakor smo že poročali, so z nožem težko ranili tukajšnjega Sokola Čebula in Destovnika, oba čevljarska pomočnika, za katero nesramno dejanje je eden napadalec, Škruba Franc, že dobil 4 mesece težke ječe, drugi napadalec, Rogelšek, pa še čaka svojega plačila.

Predsednik »Udarnikov« Ant. Koradej se je baš prošlo nedeljo, 4. t. m. izkazal ponovno kulturno neumorno delavnega junaka pri zavratnem napadu na tukajšnjega lekarnarja. Veliki junak-udarnik Koradej je pod zaščito temne noči s svojo opredo udarnikom Rudolfom Ferdnerjem izvršil svoj eminentno »kulturen« čin s tem, da je povsem mirnega pasanta pobil na tla in mu prizadel več telesnih poškodb.

Za takšne čine in za vzdrževanje takšnih »kulturnih« udarnikov je tvrdka Woschnagg & Söhne« svojim ubogim, izstradanim delavcem odtegovala težko, s krvavimi žulji prisluzeni denar in šele na oster protest zavednih delavcev, treznih in pravih socijalistov je ustavila nadaljnje odtegljaje, nakar je morala tvrdka »Woschnagg & Söhne« za svojo »kulturno« udarniško gardo sama prispevati večji znesek na račun delavskih žuljev.

Prepričani smo, da bo tudi delavstvo v kratkem moralo uvideti namen tukajšnje organizacije udarnikov, ki služi edino v varnost tukajšnjih nemških kapitalistov in goji besno sovraštvo proti vsemu slovenskemu življu.

Delavstvo bodi previdno in misli že enkrat s svojo glavo! Ne daj se voditi od takih nočnih junakov-udarnikov, ki za tvoj denar štitiijo nemški kapitalizem!

IZ MIRNE.

Žalostno a vendar resnično! G. Antona Kastelica pozna skoro vsak Mirnodolčan. Zato se nam zdi potrebno, da navedemo par poglavij, ki se tičejo njegove jugoslovanske zavesti.

G. Kastelic trdi, da je trinog, bivši cesar Franc Jožef še danes njegov vladar. On pravi, da preje ko je bil še Franc Jožef, je bil gospod, danes pa je berač. (Čeprav je večkrat milijonar.) Da se pa izkaže vreden spomina na blaženega Franceca, ima v svoji hiši obešeno njegovo sliko. Ker pa tukajšnja Orjuna ni dozvetna za take spomine je sliko odstranila. To je pa bilo preveč za g. Kastelica.

Da bi ljudje ne mislili, da nima nobene slike več v zalogi, je obešil še večjo kot je bila prejšnja v svoj javni lokal. Tako je prišel Franc Jožef zopet do veljave. Misli si je dični patrijot pa, da Orjuna ne bo več žalila pietete do pokojnika.

Bil pa je kruto razočaran, ko je Orjuna v nedeljo 14. p. m. ponovno (želimo, da je bilo potrebno zadnjikrat) odstranila sliko krvosesa.

To je pa tako razburilo g. Kastelica, da je objavil, da bo razobesil slike bivših avstrijskih trinogov po vsem lokalu.

Za to svoje avstrofilstvo pa zahteva za svojo hčerko usluge od Jugoslavije. Ker želi, da bi njegova hčerka kot učiteljica sledila vzgledu svojega očeta, trka na vsa mogoča

vrata in moleduje vsepovsod, da se jo nastavi kot učiteljico, čeprav za to mesto tudi vsled nezadostnih študij ni sposobna. Opozarjamo višji šolski svet na ta dejstva. G. Neubauerju kot lastniku hiše, v kateri dela Kastelic s svojo žganjarijo ogromne dobičke pa polagamo na srce, da naredi red sicer odklanjamo vsako odgovornost za posledice.

Čujemo, da tudi nekaterim drugim Mirenskim avstrijakantom ni bilo čiščenje Orjune po volji in pretakajo grenke solze za sežgano sliko krvosesa Franca Jožefa. Zato pa zabavljajo čez Srbe. Ako temu ne bo konca, bomo tudi z njimi naredili kratek proces. To naj si zapomni posebno »Prmejštrfcelj«!

Če to ne bo zadostovalo, pa drugič še več!

Orjunaši.

Zagorje ob Savi. V nedeljo 28./X. smo kakor povsod v Sloveniji tudi mi na javnem protestnem zborovanju v dvorani Sok. doma manifestirali za pravice naših zaslužjenih bratov. Zborovanje, ki so se ga udeležili zastopniki Sokola, Jug. Matice, JDS, SLS, NSS in NRS je otvoril naš predsednik Jerin Lavoslav, ki je razjasnil pomen in važnost manifestacije. Govorila sta še g. Pelko in brat Vrabčič. Vse nacionalne organizacije in zastopane stranke so sprejele z navdušenjem sledečo resolucijo: 1. Odločno obsojamo prepoved o uporabi materinščine v osnovnih šolah; 2. Obsojamo gonjo proti našemu časopisju, ki je sedaj edini faktor za razširjenje narodne zavesti; 3. Pozivljamo vladu na to, da stori odločne korake, da se naš življenj v zaslednem ozemlju po mednarodnem pravu narodnih manjšin štiti in ohrani. Zborovanje je pokazalo, da se med našim ljudstvom širi nacionalizem in narodna zavest.

Kronika.

PROTESTNI SHOD SKS.

Samostojna kmetijska stranka je pozvala svoje pristaše za preteklo nedeljo na shod v ljubljanski mestni dom, da protestirajo proti uvedbi tlake in proti razlikam davčnih bremen, naloženih posamnim pokrajnam države. Na shod je prišlo veliko število kmetov iz vseh pokrajin Slovenije; protest so utemeljevali govorniki gg. Pucelj, Urek, Ažman in Ogrič. Zanimiva so bila njihova izjavanja; mnogo soglašanja je bilo čuti zlasti pri izjavanjih govornika Pucelja, ki je dokazal, da je klerikalcem cilj njihove politike predvsem dobrot in moč duhovniške organizacije, vse drugo pa da jim služi le kot sredstvo v dosegu tega cilja. — Res je namreč, da bi bili klerikalci lahko svojčas izposlovali avtonomijo Slovenije po svojih željah, če bi se prav iste avtonomije ne bili ball kot ljudske sodbe; res je dalje, da je bilo vse politiziranje klerikalcev pred zadnjimi volitvami in po njih le maneuver, s katerim so izsiljevali od volivcev glasove, od radičevcev in muslimanov pa zaslonbo, da dosežejo pri radikalnih raznih ugodnosti za duhovsko kasto.

Dosegli so:

1. Povišanje draginskih doklad — duhovnikom;

2. Imenovanje bivšega tržaškega škofa Karlina, katerega je papež na željo Fašistov pognal iz njegove škofovske stolice v Trstu, čeprav je bilo s tem prognanstvom v veliki meri kršeno cerkveno pravo; s tem imenovanjem je odvzeto papežu breme 10.000 lir, katere je moral plačevati papež škofu kot rento. — Nas pri tej točki zanima zlasti to, da po zaslugi klerikalnih slovenskih politikov naša država nosi stroške papežev fašistovske politike. —

3. Imenovan je bil nov škof po želji naših klerikalcev.

4. Izposlovali so, da se imenujeta dva nova škofa po njih želji, eden v Skoplju, drugi v Beogradu.

5. Izposlovali so podporo Frančiškanom. —

To je cena, za katero so dovolili klerikalci navallti na pleča svojim volilcem tlako, nepravilne in protustavne davke, povišanje taks, voznine po železnici itd., itd. in za katero so pozabili na vse kar so obetali volilcem. —

Če bi se bili klerikalci navedenim pridobitvam odpovedali, bi izposlovali mesto njih lahko pač marsikaj, kar bi koristilo ogromni masi njihovih volilcev. —

Izvajanja na shodu so znova potrdila, o čemur je vsakdo pri nas, ki vidi in misli, že davno prepričan, da prodaja cerkvena stranka koristi

1. decembra vsi na našo proslavo obletnice ujedinjenja v Nar. dom!

svojih volilcev za koristi cerkvenih služabnikov prav tako, kakor njih zavezniška radikalna partija naše po osvoboditvi pridobljene narodne pridobitve svojim prvobornim in velikim podpornikom: Nemcem, nemškutarjem, avstrijakantom, in sorodni svojati. —

Bratci so se našli!

Protestno zborovanje proti italijanskim barbarstvom v Mariboru. Kakor v vseh krajih naše ožje domovine, tako se je vršil tudi v Mariboru v nedeljo 28. oktobra dopoldne velik protesten shod proti barbarstvu Italijanov, ki ga izvršujejo nad našim nesrečnim ljudstvom v Primorju. Manifestacija se je vršila v veliki dvorani Narodnega doma, ki je bila z galerijami vred tako natlačena kakor skoro še nikdar. Složno so na tej manifestaciji nastopili vsi nestrancarji in strankarji vseh vrst. Poleg zastopnikov Jugoslovenske Matice prof. Ribariča so govorili zastopnik C. M. Družbe prof. Voglar, zastopnik SLS dr. Leskovec, zastopnik JDS ravnatelj Kejžar, zastopnik NRS tajnik Trošt, zastopnik NSS Roglič, zastopnik Narodne Obrane Džamonja in zastopnik Orjuna brat dr. Šnuderl. G. Džamonja je v temperamentnem govoru ožigal razdiralno delo strank in pozval mladino, naj se vsaj ona združi v eno samo trdno četo, ki bo imela pred očmi samo narod in domovino. Brat dr. Šnuderl, ki je govoril za njim je burno pozdravljen zatrdil zbranemu občinstvu, da se Orjuna drži samo tega gesla in da so oni, ki se zbirajo v njenih vrstah samo nacionalisti. Orjuna ima samo en velik, svetel cilj združiti in utrditi naš narod vseh plemen in ver ter ga tako pripraviti, da se bodo pod njegovo močjo zdrobile verige, ki tišče danes naše brate na Primorskem in na Koroškem. Z Italijani moramo obračunati brez usmiljenja, na našem primorskem ozemlju, tu ni prostora za oboje, za Jugoslovene in Italijane, eden mora izginiti brez sledu za vedno, to pa bodo Italijani. Niti kamen, niti otrok, niti starček ne sme pričati po našem obračunu več, da je bilo naše Primorje kdaj pod gospodstvom barbarskih Italijanov. Bratu Šnuderlu je priredila množica buren aplavz. Na to so bile sprejete protestne resolucije.

»TVRDKA POGAČNIK ALI GOSP. BIZJAK PIS. RAVNATELJ.«

Največja zaloga drv tvrdke Pogačnik, ki zaklada skoro celo Ljubljano, se nahaja na dvorišču deželnega sodišča. Dan na dan imamo priložnost videti kaznjence pod »nadzorstvom« sodnega sluga Zrimška, kako vlačijo drva po Ljubljani. Kakšen vtis more to napraviti na tujce, ki posećajo naše mesto, je zelo zanimivo vprašanje. Kaznjenci, kakor primeri nekdanjih sužnjeve, vozarijo drva, postopajoči pred izložbami, sodni sluga pa je kje daleč zadržan v pogovoru s kako osebo in agitira za tvrdko Pogačnik. Tvrdka Pogačnik, katere glavni je g. Bizjak, pa ne vozi drva samo za sodne uradnike, temveč v največji meri za banke, razna podjetja, privatne osebe, branjevke, z eno besedo za vso Ljubljano. Zakaj plačuje država slugo Zrimška? Torej samo za razpečevanje drv tvrdke Pogačnik. Ravnotako tudi g. Bizjak vedno sedi na kolesu med uradnimi urami in kupuje drva za tvrdko Pogačnik, tvrdko svoje priljubljenice. Ako se čuti g. Bizjak kaj prizadete, naj blagovolji poklicati vse osebe, ki so naročile na sodišču soba 97 drva od tvrdke Pogačnik. Torej je skladišče na sodišču le za tvrdko Pogačnik, ne pa za drva sodnih uslužbencev. Lesni trgovci, ki plačujete pravilno davek, odprite oči in vprašajte koliko vagonov je prejele sodišče drv in koliko vagonov je g. Bizjak že predal na ime tvrdke Pogačnik!? Videant indices....!

Racijonejno narodno gospodarstvo. Dne 23. oktobra se je vršila v Beogradu ofertalna licitacija za natis 235 milijon, pisemskih znamk. Licitacije se je udeležilo vsega 12 tvrdk, med temi 10 iz inozemstva. Kakor je razvidno iz poloficijelnih vestí, ki jih prinaša vladi blizustojee časopisje, bo naročilo odano najbrže ameriški firmi American Bank Note Comp. dasi je njena ponudba najvišja. Ta znaša, preračunana po kurzu od 22. X.,

skoro 7 milijonov dinarjev in sicer brez embalaže, za kar predpisuje razpis pločevinaste škatle in loco New York. Vse ostale ponudbe so nižje, najnižja je pa ponudba »Jugoslovenske tiskarne« v Ljubljani, ki znaša zajedno z embalažo, franko Beograd samo 1,551.000 dinarjev. Ne glede na to, da je dolžnost vsake države, podpirati v prvi vrsti domačo industrijo, je diferenca med obema vsotama tako velikanska, da ne morejo priti niti najmanj v poštev kaprice nekaterih gospodov, katerim je dobro samo, kar pride iz Amerike. Sicer je pa jasno, kam pes taceo molli! Za nadzorstvo tiska in prevzem znamk je potrebna komisija in gospodom, ki žive v Jugoslaviji od »večnih komisij«, mnogo bolj diši potovanje v Ameriko, kakor pa v Ljubljano. Če zgubi država na fakturi sami 5 milijonov dinarjev, na embalaži najmanj ¼ milijona, na transportu zopet po malem nov milijon, to je gospodom državnikom, ki bodo na »dnevnicah« za komisijo porabili najmanj nadaljnja 2 milijona, popolnoma vseeno. Glavno je, da se »putuje i zaradi.« četudi stane potem navadno pismo 5 Din, in četudi bodo poštni in drugi državni nameščenci še dalje mesto povišanih prejemkov vlekli obljube in legitimacije s Pašičevo fotografijo! To je narodno gospodarstvo S.H.S.

Pokret.

VSEM MESTNIM ODBOROM!

Po zaključku centralnega odbora Or-Ju-Na v Splitu od 1. oktobra t. l. se vrši kongres vseh Orjuna, dne 1. decembra, t. j. na dan našega ujedinjenja in odkritje spominke plošče Splitčanom, padlim za svobodo in veličino Jugoslavije.

Vse, finančno bolje situirane organizacije prosimo, da pošljejo na ta kongres svoje delegate in takoj javijo ime delegata oblastnemu odboru. Ako pa tega ne morejo, naj pošljejo najkasneje do 15. novembra oblastnemu odboru sledeče pooblastilo:

Št.....

Mestni odbor Or-Ju-Na v

Pooblastilo.

Na podlagi § 33. Statuta, pooblašča mestni odbor Or-Ju-Na v brata, da ga polnopravno zastopa na kongresu vseh Or-Ju-Na v Splitu, sklicanem 1. decembra 1923. — Zdravo!

Organizacije, ki se ne morejo udeležiti kongresa opozarjamo, da nam vpošljejo svoja pooblastila, ki jih izpolni oblastni odbor na imena svojih delegatov.

Zdravo!

Oblastni odbor Or-Ju-Na, Ljubljana.

Poziv na Ustanovni občni zbor Mestne Organizacije Jugoslovenskih Nacionalista »Or-Ju-na za Krakovo in Trnovo, ki se vrši v nedeljo, 11. novembra 1923 ob 10. uri dopoldne v prostorih g. Sokliča v Trnovem. Za člane udeležba obvezna. Dostop je dovoljen tudi somišljenikom. — Pripravljali odbor.

NAŠIM DOPISNIKOM!

Na temelju sklepa seje O. O. Orjuna za Slovenijo z dne 30. pr. m. se je sklenila popolna premenitev uredništva našega glasila.

Imenovan je glavni urednik in troje članov, ki tvorijo z njim uredniško sekcijo Orjuna.

Dopisniki in sotrudniki se ponovno opozarjajo, da naj sestavljajo svoje dopise in članke strogo objektivno ter v smislu in duhu našega programa.

Vsak dopis se bo pred priobčitvijo poslal v potrditev mestni organizaciji ali poverjeništvu in se bo priobčil šele na izrecno potrdilo, da navedbe odgovarjajo dejanskemu stanu in da so podprte z dokazi.

Uredniška sekcija obstoja iz članov O. O. in ima priobčiti ali zadržati po svoji uvidevnosti vsak dopis, ki bi se ji zdel neoportun ali iz kakršnegakoli vzroka negoden za priobčitev.

Vabimo vse naše člane in somišljenike, da sodelujejo pri listu z objektivnimi, vsestransko utemeljenimi doneski. Za dopise, ki ne odgovarjajo tem zahtevam je dopisnik oseb-

Radi sobotnih dogodkov pri manifestaciji so bili aretirani sledeči člani Orjuna: Ivan Sedlar, Skalar Franjo, Sirknik Stanko, neki dijak in Korenini M. Odpeljani so bili vsi v polic. zapore na sodišču. Prvi trije so bili tekem nedelje izpuščeni na svobodo, pridržali pa so Koreninja, s katerim so povodom aret. uradni organi postopali skrajno surovo. V polic. zaporu se je istočasno nahajal neki italijanski državljani iz Čedad, ki je zaprt radi diferenc pri potnem listu. Ta je pripovedoval pozneje aretiranemu predsedniku M. O., da so Koreninja, ki je mlad človek, prignali pod močno eskorto tako močno uklenjenega, da je imel vsa zapestja otekle in podplute. Zgrajal se je nad takim postopanjem in se čudil, da v Jugoslaviji tako postopajo drž. oblasti z nac. organizacijo, dočim v Italiji delajo fašisti še vse druge stvari, pa so podpirani od vlade. Lepo spričevalo za policijo.

Opozarjamo redukcijo rad. Pri državnih železnici je uslužben neki Oskar Štrekelj, stanujoč na Taboru št. 6, ki je pristojen v Trst, toraj vsekakor italijanski državljani. Očividno je, da je ta mož optimal za Italijo. Vprašanje je kako je mogoče, da se nahaja še danes v državni službi tembolj ker nima nobenih posebnih zaslug za našo državo in smo informirani, da vlada v njegovi družini samo tuj jezik.

no odgovoren pristojni organizaciji in uredništvu.

Uredništvo »Orjuna«.

Dr. Kimovec, odvetnik v Mariboru je podaril za žrtve nacionalističnega pokreta Din 100:—

TRBOVLJE.

Preteklo nedeljo se je vršil v Trbovljah nad vse uspel članski sestanek, ki sta ga poselila delegata obl. odbora, predsednik inž. F. Kranjec in Ivan Tonja. Poročala sta o pokretu in delovanju in se informirala o delovanju tamošnje Orjuna. Govoril je tudi brat dr. J. Drnovšek, predsednik Orjuna v Krškem. Nato je bila seja ožjega odbora, na kateri so bili sprejeti važni predlogi, ki se tičejo celokupnega našega pokreta. Trboveljski Orjuni želimo še nadaljnjih uspehov in naj se ne straši pri svojem delovanju preganjanja od strani Trboveljske družbe, kajti »Zora puca bit će dana!«

POZOR NACIONALISTIM!

Dne 1. decembra se vrši v vseh prostorih »Narodnega doma« naša proslava narodnega praznika ujedinjenja, na katero že danes opozarjamo vse naše člane. V prihodnji številki priobčimo natančen program.

1. decembra vsi na proslavo!

Mestni »Orjuni« v Radovljici in Lescah priredita v soboto 1. in v nedeljo 2. decembra t. l. slavnostno proslavo ujedinjenja. Prireditve bo dvodnevna, na kar opozarjamo že danes vse narodno občinstvo. Proslava bo nadvse veličastna. Natančnejši spored še objavimo. — **Mestni »Orjuni« v Radovljici in Lescah.**

Mi in politične stranke. O našem razmerju do političnih strank smo že dovolj govorili in mislimo da je vsakemu našemu članu to razmerje dovolj znano. V sled tega pozivamo vse naše člane, osobito pa še one, ki se nahajajo v odborih posameznih naših organizacij, da se ne eksponirajo v nobenem strankarskem delu, naj si bo že te ali one vrste, te ali one barve. Naš pokret mora stati nad strankami, ker le v tem slučaju bo lahko zmagal. Člani, ki bi se eksponirali v kaki stranki, bi našemu pokretu le škodovali. **Kdor je prej strankar kakor nacionalist, ta ne spada v našo organizacijo. Vse organizacije pozivamo, da strogo pazijo na to, da se bo vsak član ravnal po teh načelih.**

Posebna Izdaja (št. 52) z dne 6. novembra je bila kljub visoki nakladi skoro popolnoma razprodana, tako, da nam je nemogoče ustreči vsem naročnikom. Kar jo je ostalo, smo jo priložili današnji številki.

Uprava.

EDINO NAŠ POKRET LAHKO OSREČI DOMOVINO!

Teror.

ZADNJI ODMEV ORJUNAŠKE AFERE V SLOVENSKI BISTRICI.

Kakor znano, je letos 7. aprila, ko se je vršil v Slovenski Bistrici ustanovni občni zbor Organizacije jugoslovenskih nacionalistov, v veži hotela Neuhold ravno v trenutku, ko je šla mimo povorka Orjunašev, eksplodirala bomba in ranila več oseb. Seveda je vse krivilo Orjunaše, da so jo vrgli oni. Preiskava, ki je sledila, sicer ni mogla ugotoviti krivca, vendar pa se je potom ogleda na licu mesta in mnenja izvedencev dognalo, da je bila bomba vržena iz veže hotela in namenjena Orjunašem, da pa so se vežna vrata slučajno prehitro zaprla, predno je mogla bomba zleteti iz veže, vsled česar je padla na tla v veži in ranila napadalce same. To je — vkljub vsem zavijanjem, s katerim je Žebotovo glasilo skozi dolge tedne po dogodku sitilo svoje čitatele — dejstvo, ki se more razvideti iz sodnih spisov. Preiskava radi težke telesne poškodbe se je zato ustavila, pač pa je državno pravdnštvo predlagalo kaznovanje oblastnega predsednika Orjuna v Ljubljani inž. Ferda Kranjca ter predsednika mestne organizacije Or-Ju-na v Slovenski Bistrici, drja. Dominika Drnovška, ki sta sklicala oziroma vodila zbor, radi prestopka po avstrijskem društvenem zakonu iz leta 1867. Prejšnji terek se je o stvari vršila pred okrajnim sodiščem v Slovenski Bistrici glavna razprava, pri kateri sta bila oba obdolženca oproščena, ker se je sodišče priključilo mnenju zagovornika obdolženecv drja. Josipa Pučnika, da je avstrijski društveni zakon iz leta 1867. bil razveljavljen s poznejšimi jugoslovenskimi naredbami, ki pa so tudi že stopile iz veljave, ne da bi bile na njih mesto stopile druge tozadevne določbe, tako da danes faktično nimamo nobene določbe, ki bi urejevala društveno pravo. To je bilo znano tudi državnemu pravdnštvu, ali bi mu bilo vsaj moralo biti znano. Čudno je, da državno pravdnštvo spregleda, da je njegova naloga biti čuvvar zakona, in obtožuje radi faktov, za katerih kaznovanje manjka po njegovi vednosti vsake zakonite podlage. Najsi že bode vzrok temu prevelika gorečnost napram Orjuni ali karkoli, faktum je, da taki poskusi niso vredni dostojanstva tako važne institucije, kakor je državno pravdnštvo, da zmanjšujejo ugled institucije pri sodnikih in pri strankah in da so sposobni omajati zaupanje do nje. Čudno se nam tudi zdi, da državno pravdnštvo s tako vnemo išče v tej aferi napram Orju-

našem dlako v jajcu, dočim ni smatralo za potrebno predlagati sodniškega kaznovanja onih Nemčurjev, ki so istega večera napadli vlak, v katerem so se vračali tuji Orjunaši in streljali nanj, dasi so mu bila imena napadalcev znana, ampak je baje odstopilo spis politični oblasti, da to kaznuje napadalce radi — kaljenja nočnega miru! Ali je streljanje na Orjunaše v Jugoslaviji le kaljenje nočnega miru?!

Za vsako ceno. (Glej Kremenškov dekret!) V nedeljo v dopoldanskih urah so kriminalni organi po ukazu polic. ravnateljstva aretirali predsednika M. O. Ljubljana, g. F. Šl. in predsednika prireditvene sekcije iste organizacije g. Metoda Pergana. Kakor sta zvedela na policiji, sta bila aretirana na podlagi ovadbe detektiva Keka, ki na njih ni opazil ničesar drugega sumljivega, kot da sta ob času manif. spreveda hodila semtertja in govorila z raznimi manifestanti. Po »Svengaljevi« metodi je on takoj spoznal, da šuntata na poboj lokala »jugoslov.« firme Rimione di Scurda, in seveda te svoje uspehe na polju tele - policijske-psihopatske metode takoj vestno javil direkciji. Predsednik M. O., ki je fungiral ob sprevedu kot reditelj in gledal na vzdrževanje discipline, je moral za svoj trud trpeti v zaporu.

»To so junci, Orjunci!«, ki velja jo g. Ivana Tkavca, znanega klerikalnega agitatorja 50 Din. Tako je razsodilo mariborsko vzklicno sodišče in prisodilo dičnemu junaku, ki ima sicer pogum zmerjati, a potem vse taji, poleg navedene kazni tudi na povračilo vseh stroškov. Ker so se vršile dve obravnave, ti ne bodo ravno majhni in bodo Tkavcu lahko še dalj časa služili v opomin, da je svoj čas izšla v Katoliški tiskarni »knjiga o lepem vedenju!«

»Srnaovci« — razbojnik. Kakšne elemente zbira krog sebe separatistična »Srnao« najlepše dokazuje sledeči brzovjav, ki ga prinaša bratski »Vidovdan« v svoji zadnji številki: »Danes je došla v Tovariševo celokupna policija in žandarmerija iz sreza Kule. Žandarmerija je aretirala 36 članov »Srnao«, ki so oplakali semenj v Kuli in plen prenesli v Tovariševo. Vse aretirane, kakor tudi pokradene stvari so prepeleli v Kulo. Državni pravdnik iz Sombora je odpotoval v Kulo. Pop Djordje Lazić, ki je duševni vodja aretiranih, je grozil državnim organom z avtoriteto Nikole Pašića. K temu brzovjavu »Vidovdan« opravičeno pristavlja: »Hočejo li kraljevski ministri tudi še po vsem tem ostati člani »Srnao«?«

Zahtevajte povsod našo domačo

KOLINSKO CIKORIJO

izorsten pridatek za kavo.

Priporoča se terpentinovno čistilo (krema) za čevlje tvrdke »SOČA« v Poličanah.

Sramotni oder.

G. Ljubi D. Jurkoviću. Ker mi »Vaša Malenkost« v tretjem obratunu očita, da se strahopetno skrivam za oblastni odbor, Vam izjavljam javno in odkrito, da sem sicer premišljal, ali bi ne kazalo meni samemu stopiti v stike z Vami, toda prišel sem do sledečega zaključka: »S človekom, ki javno laže, ki obrekuje in častnega človeka nevedno izrablja od prijatelja zaupano mu pismo, nočem umazati svojih rok.«

Inž. Ferdo Kranjec.

Maribor. V Mariboru je začelo tako močno primanjkovati nemških otrok, da sta že dve nemški učiteljici podali ostavko. Opravičen je namreč strah, ki ju je silil od tega koraka, da v par letih sploh ne bo več nemških razredov; in kam naj gresta potem? To je razveseljivo dejstvo. Z veseljem moramo tudi konstatirati, da vse, tudi najboljše slovenske rodbine, izključno govore slovenski jezik, oziroma se sliši tudi močno zastopana srbo-hrvaščina. Če pa slučajno naletiš na kako nemškutarjenje z otroci, so to le nižji sloji, kakor hišniki po nemških hišah, uslužbenci nemških tvrdk, hotelov, natakarji in druge slične branže. Od leta do leta je opažati toraj porast slovenske govornice. Merilo za to so otroci. Pravi jezikovni značaj vsakemu kraju dajejo namreč majhni

otročiči, ki jih pravzaprav nihče ne upošteva. Njim ni znana narodna potuha, zato pa govorijo pri igranju, in kjer so med seboj, kakor so navajeni doma pri svojih starših. Zelo mučno in obenem značilno je toraj, če danes vnuki slovenskega notarja, dr. Barleta, izključno nemško blebetajo. Ni pričakovati, da bi g. Kobi in njegova žena, hči dr. Barleta, ki sta od občevanja z nemškimi družinami navajena bolj nemškega jezika, sama s svojimi otroci govorila v materinem jeziku. Saj se slovensčina nikdar ne sliši na ulici tako nobl, kakor če kliče slovenska mati svojega otroka »komm Bubi«, ali če njo otrok kliče »mama wart«. Dr. Barle bi kot slovenski uradnik, vsaj mislimo, da je tak, pač mogel gledati na to, da se v njegovi rodbini ne zapostavlja nemščina na prid naš jezik. Nemci so nepoboljšljive škodljivce svojega jezika družabno bojkotirali, mi pa s temi ljudmi niti tega ne moremo, ker jim je preprosta naša druž in prenzika. Kaj naj toraj storimo z njimi? Orjuna, ali znaš ti odgovor? Da, storimo isto kakor Nemci!

Okrajnemu glavarstvu v Slovenjgradu še danes v 5. letu osvobođenju ni znano, da se nahaja v okrajnem zastopu za občino Šoštanj avstrijski državljani Anton Strojnigg!

Kemični proizvod d. d. Zagreb. V Italiji obstoji neko podjetje »Montecatini«, ki ima 4 ali 5 tovarn za izdelavo umetnega gnojila. Ker dobro vedo, da naši kmetje nečejo podpirati laške podjetja, je gorenje podjetje ustanovilo v Zagrebu v družbi tamkajšnjih čifutov fingirano družbo »Kemični proizvod d. d. a. a. prodajajo izključno od »Montecatini« uvožena gnojila.

Zastopnika podjetja »Montecatini« sta zloglasna Nemca Killer in Wondra, ki vsilujeta našim posestnikom te laške izdelke. Kmetje pozor!

Odstranite! Po naših trgovinah visi polno italijanskih reklam za makarone, čokolado itd. Ker smo prisegli, da ne maramo »bofelna«, ki pride iz Italije odstranite takoj te reklamne tablice.

Bojkot italijanskih izdelkov veča za vse Jugoslovane — torej tudi za naše kinematografe. Ker so laški filmi priznani najbolj prisutni bodo podjetja obiskovalcem le ustregla — ako iste odstavijo iz svojega programa!

Bodite trdi in neizprosn! Ako dobiš pismo od laške tvrdke — vrni ga s pripombo, da dokler nimajo naši ljudje tam preko takih pravic kot jih kulturen človek zasluži — je nemogoče vsako medsebojno kupčevanje!

Pašičeva hčerka in Jugoslov. Matica. Znano je, da se je poleti nahajala na Bledu tudi hčerka našega prvega državnika, Nikole Pašiča. Vsakomur bo tudi znano, da je rodovina g. Pašiča silno bogata in tako je tudi hčerka njegova lahko zaigrala v kazini ogromno vsoto. Ta ista hčerka pa je o priliki dneva Jugosl. Matice podarila za to našo važno organizacijo, čujte in strmite — dva dinara! Tako razumejo potomci naših velemož nacionalno misel.

Kolinski tovarni. Pri zadnjem propagandnem potovanju zastopnikov tamošnje Kolinske tovarne, se je delilo letake v madžarskem jeziku, od katerih Vam pošljem enega v pogled. Narodni krogi se vsled tega grozno škandalizirajo, ne toliko vsled besedila v madžarskem jeziku, pač pa najbolj, zaradi pačenja imen naših mest. Franck ima vse

reklamne letake izključno v slovenskem ali pa v srbohrvaškem jeziku. Ker spada to v Vaš okoliš, Vam javljam to, da boste vse potrebno ukrenili, da se to opusti oziroma v prihodnje sploh ne zgodi, ker bi se prav lahko zgodilo, da bi se začelo Kolinsko tovarno vsled takega postopanja bojkotirati.

Iz Bleda. Tu imamo nekega ključavničarja Trillerja, ki še sedaj ne more pozabiti, da je potomec kakega nemškega »Landstreichera«, kateri se je pred par stoletji naselil na Slovenskem. Ta Triller, ki je vnet črn internacijalec, ima še vedno tiskovine, račune in drugo z oznako Bled-Veldes.

Zavedni Blejčani pokažite potomcu nemškega pritepenca, kateremu še sedaj ne da nemška kri miru, da ne poznate več imena »Veldes«, ter oddajte delo drugemu narodnemu ključavničarju. Naj si gre Triller na Veldes po kruh.

Za Trillerja pa upamo, da bode ta opomin zadosťoval in bo nemudoma odstranil tiskovine z oznako Veldes, kakor tudi napis na svoji kolibri: »Reparaturwerkstätte«.

**LABORATORIUM »WEDOMIN«
BEOGRAD, ĐURĐEVO BRDO.**

»Wedomin«
vorzügliches Nähr- und Heilpräparat,

pod tem naslovom propagira nesramna beogradska čifutska firma na nemških letakih svoje preparate. Pozivamo vse nacionalno čuteče kroge, da pokažejo potnikom in zastopnikom te firme takoj vrata, beogradske bratske Orjuni pa svetujemo, da se zanima za stvar ter ugotovi, kakšni »Jugoslovani« vedrijo in oblačijo pri tem podjetju.

Delikatesna tvrdka Verbič v Stritarjevi ulici ima v izloži italijanski sir parmezan, ki je okinčan z etiketo v italijanskih barvah.

Tako je prav!! Vsaka firma, ki ima italijansko blago, naj ga okraši s fašistovskimi barvami, da bo nacionalistična javnost v položaju izvajati proglašeni bojkot nad italijanskim blagom. Vivant sequentes.

ZRNA.

Orožnik v »Jutr. Nov.« si lasti velike zasluge, ker v svojem dolgem službovanju — trikrat ni denunciral!

Spomenik Fritcu Lukanu. Proti nacionalističnemu delovanju g. F. Lukana in njegovih organov je postavljen spomenik celo v prijaznih lokalnih polic. zaporov. Tam beremo spominski napis: »Živela Orjuna, živela svobodna edinstvena in močna Jugoslavija! Stirje orjunaši, demonstranti (bili so v ti kamri arestanti) ker so demonstrirali proti

nasilju italijanskemu (manifestirali za svobodo vsemu narodu Jugoslavskemu. — Po ukazu njeg. velič. cesarja Lukana z Bleiweisove ceste. V Ljubljani, 28. oktobra 1923.

Mussolini je v svojem slavnem govoru v Milanu vprašal svoje zveste črne »srajce«: »Junaki, ali ste pripravljeni?« In junaki so korajžno odgovorili: »Smo!« Na kaj, tega pa niso povedali. Hudomušneži med njimi so skoraj gotovo mislili na slavni Kobarid.

Književnost.

France Veber: Analitična psihologija. Publikacija znanstvenega društva humanistične vede v Ljubljani, Filozofska sekcija št. 1, prvi snopič. Založila in izdala Kleinmayr & Bamberg, d. z. o. z. v Ljubljani 1923. Cena Din 48.—

Pričakujoči prvi snopič celega dela obsega uvod in prvi del avtorjeve psihologije. V uvodu odklanja avtor vsako metafizično izhodišče v psihologiji, takisto pa tudi Wundtovo naziranje o predmetu metode psihologije. Kritika tega naziranja vede avtorja do lastnega pojmovanja predmeta in metode psihologije; pri tej priliki poda avtor ostre razlike med predmetom naravoslovja in psihologije, glede metode pa oriše analitično razmerje med eksperimentom in navadnim opazovanjem. V istem stiku še podaja podrobno analizo takozvanega samoopazovanja kot temeljne metode analitične ter neobhodne metode eksperimentalne psihologije. Končno oriše mesto, ki ga zavzema po njegovem mnenju analitična psihologija v sestavi vseh psiholoških disciplin.

V sledečem prvem delu svoje psihologije podaja avtor načelne postavke analitične psihologije, se bavi najprej s temeljnimi psihološkimi pojmi (doživljanje, duša, psihološka subjektivnost) ter objektivnost, dispozicija, zavest in nezavest itd.) podaja nato načelno analitično strukturo vsakega doživljanja, navaja na splošno vse one relacije, ki vežejo na zakonit način kakor doživljanje z doživljanjem, tako tudi doživljanja s pristojnimi neduševnimi pojavi.

Končno podaja prvo, začasno klasifikacijo vsega duševnega, pri čemer navede že v pričujočem snopiču še posebno in doslej neznano vrsto doživljanja, vrsto »umestnega« doživljanja, ki tvori glavno jedro »iskanja« na eni strani in »oblikovanja« na drugi. Snopiču je pridejana tudi pregledna risba celokupnega doživljanja.

Glaven namen celega dela je, pokazati, da vladajo tudi v duševnem svetu taki načelni in večni zakoni, ki se jim mora brezizjemno pokoriti tudi vsako individualno življenje. Delo zato toplo priporočamo osobito vsem duševnim delavcem, kakor učiteljem, profesorjem, duhovnikom in dr.

Drugi snopič avtorjeve psihologije je v tisku.

—k Ivan Zorec: Pomenki. Dobi se v založbi Učiteljske knjigarnice v Ljubljani. Strani 183. Cena 11 Din.

Vsebinska: V sobi št. 12. — Domačija ob Temenici. — Mana. — Na polpotu. — Za doto. — Francka. — Njena pot. Vsebinska je zabavna in je knjiga prikladna za vsako javno, ljudsko in tudi domačo knjižnico ter tudi privatniku mnogo zabave.

—k Engelbert Gangl: Zbrani spisi za mladino. Sedmi zvezek. Pripovedni spisi. Last in založba »Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta«. Cena vez. izvodu 18 Din, elegantno vezana 20 Din.

in drobne povesti, berivo, ki je otrokom najpriljubljenejša snov. Knjiga odlikuje po čistem in izbranem jeziku. Posebno dobro posrečene so bogate in lepe ilustracije, katerih je na 90 straneh dvajset. Ganglovi mladinski spisi so lepo darilce mladini ob vsaki priliki. Dobi se v vseh knjigarnah.

Andersenove pripovedke. Za slovensko mladino priredita Utva. Splošna knjižnica št. 7. V Ljubljani 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Strani 112. Cena broš. 12 Din, vez. 17 Din. Andersen, stari znanec mladine, nam je še vedno ljub in drag. Morda ni človeka, ki bi bil tako usposobljen za pripovedovanje bajk in pripovedk, kakor Andersen, čegar življenje je ena sama čudovita pripovedka. Pisateljica Utva je iz bogate Andersenove zakladnice odbrala deset najbolj drastičnih pravljic in jih v gladkem, lepem jeziku podala slovenski mladini. Ker so tudi deloma lokalizirane, bodo našim čitateljem tem dostopnejše. Založba »Splošne knjižnice« je s tem novim zvezkom zopet dokazala, da ji besede, ki jih je objavila v svojem programu, niso samo besede, temveč da se hoče res ravnati po njih. V vsakem oziru lepo opremljeni knjigi želimo mnogo, prav mnogo prijateljev.

Andersenove pripovedke se dobe po vseh knjigarnah in pri založništvu Zvezne knjigarnice, Ljubljana, Marijin trg št. 8.

Ante Kovač: Impresije iz jedne epohe. Jedan od najpopularnijih naših dobrovoljačkih oficira g. Ante Kovač (u literaturi poznat i pod pseudonimom Pifificus) izdao je svoje impresije sa puta kroz zemlje i gradove, kada je za vreme rata putovao kroz Rusiju, Englesku, Francusku, Italiju, Grčku i Afriku, a učestvovao je i u borbama na solunskom frontu. Ovo je prva knjiga, iz koje doznajemo, kako se jedan inteligentan i patriotičan Hrvat snalazio u ratu među Srbijancima i među saveznicima. Ovi nadasve interesantni zapisi puni su finih psiholoških opažanja, a osim literarno-umetničke vrednosti sadrže u sebi mnogo historijskih dokumenata iz velike ratne epohe, dosad nepoznatih.

Čudesne slike svetske panorame redaju se jedna za drugom, pa se knjiga čita na dušak. Ima u njoj i komičnih i tragičnih scena, što sve skupa daje jednu zaokruženu literarnu delu. Nad svim dominira jedna apsolutna otvorenost i iskrenost, možda ne kome i neugodna, no ona je svakako uz živahan stil najglavnija odlika ove knjige. Cena je delu sa piščevom fotografijom i potpisom 25 dinara, a naročuje se kod Hrvatskog Štamparskog Zavoda, Nakladno Odeljenje, Zagreb, Marovska ulica 30 ili kod samog autora, Uredništvo »Pokret«, Zagreb, Marovska ulica 28. Preprodavaoci imaju uobičajeni rabat.

Dr. Lavo Čermelj: Boškovičev nauk o materiji — prostoru — času v luči relativnostne teorije.

Splošna knjižnica 6/I. 52 strani oktav. V Ljubljani 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Cena (brez poštnine) broš. 16 Din, vez 23 Din.

S pričujočim zvezkom stopa v svet prvo delo znanstvene zbirke Splošne knjižnice. Dr. Čermelj razpravlja v njem o velikem jugoslovanskem učenjaku Rudjeru Josipu Boškoviču, ki je živel v 18. stoletju. Kakor pravi avtor v lepem informativnem »Uvodu« je namen njegovega dela prikazati vrednost Boškovičevih naukov tudi širšim slojem. Uvodu sledi štiri poglavja: Boškovičeva dinamična atomistika. Prostor in čas, Vztrajnost. Absolutno in relativno gibanje.

V »Dodatku« nas pisatelj seznanja z Boškovičevim življenjem in delovanjem. V kratkih, a značilnih potezah na mpokaže Boškoviča kot človeka in kot veleuma, največjega kar jih je kdaj rodila jugoslovanska mati.

Nizka cena in dostojna oprema pričata o resni volji založbe. Ako bo tudi čitajoče razumnostvo z nakupovanjem knjige pokazalo toliko resne volje, potem bo tožba o dobrih slovenskih delih, ki zamahe čakajo založnikov, kmalu — anahronizem!

Matematične tabele. Sestavil prof. Ivo Tejkal. 1923. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Str. 252. Cena v platnu vezani knjigi, priložne žepne oblike 66 Din. Knjiga ima spredaj navodilo za uporabo matematičnih tabel. Po-

jasnila so podana v vseh treh narječjih: slovenski in srbohrvaščini ter so tiskana istočasno v latinici in cirilici, kar knjigo posebno usposablja za uporabo po celi državi.

Knjiga je bila nujno potrebna naši tehniki. Zelo dobro bo služila vsem tehnikom pri študiju, tako za univerze, tehnične srednje šole in druge šole, posebno uporabna je pa v praksi za inženirje, stavbne podjetnike, industrijce itd. Delo prav toplo priporočamo.

Poravnajte naročnino!

Kr. tobačna tovarna. Aprila meseca 1923. smo priobčili v št. 18. svojega lista članek pod zgornjim naslovom. V tem članku smo trdili stvari, ki težko zadevajo osebno čast in uradno poslovanje ravnatelja tovarne g. Josipa Mandlija ter inšpektorja in podravnatelja tobačne tovarne g. Iva Tomca in g. Janka Babnika, šefa tobačne tovarne. Tekom sodnega dokaznega postopanja v pravdi, katero so imenovani gg. naperili proti našemu odgovornemu uredniku, smo pa izprevideli iz obširnega dokaznega postopanja, da smo bili mistificirani in da so bili torej naši očitki povsem neutemeljeni ter da smo ž njimi delali imenovanim gg. veliko krivico. Zato se jim zahvaljujemo, da so odstopili proti tej izjavi od kazenskega postopanja.

Uredništvo »Orjune«.

Dnevni koncerti v restavraciji, kavarni in kleti »Zvezda«. Vsak večer koncert vojaške godbe od pol 20. do 23. ure v restavraciji, od 23. ure naprej v kavarni »Zvezda«. V kleti svira vsak dan od 17. ure naprej priljubljena ciganska godba.

PO ZUNANJOSTI

pozna že večina gospodinj testenine »PEKATETE«. Odločno zavračajo vsake druge, ker so spoznale, da postrežejo z njimi najbolj svojo družino.

POZORI!

Več otroških vozičkov, kolesa z gomo se poceni prodajo že od Din 250.—. Ljubljana, Zvonarska ulica št. 1.

Klobuke, čepice, nahrbtnike i. t. d. v veliki izbiri pri JAKOB LAH, Maribor, Glavni trg 2.

Prvorazredni moderni brzopisalni stroj »STOEWER«. Zastopstvo Ljubljana, Šelenburgova ulica 6/I.

Zahtevajte po vseh restavracijah in kavarnah prvovrstna špeciialna vina v steklenicah tvrdke GJURO VALJAK, Maribor, Grajska klet.

Lepa namizna Jabolka prodaja vsako množino in po najnižjih cenah

FRUCTUS, d. z. o. z. Ljubljana, Tabor 2.

Zobna pasta Aikadont Ustna voda

INSERIRAJTE

V »ORJUNI«!

AUTOMOBILE kolesa, motorje, pnevmatiko vseh vrst, olje, bencin in druge potrebščine

ima vedno v zalogi

F. Florjančič LJUBLJANA.

„ITO“ zobna pasta je moderno in najboljšo sredstvo za čiščenje zob.

Zahtevajte povsod samo **„IDES“ antracen črnilo** katero je v korist »Jugoslovenske Matice«.

POZORI! Stara, priznana solidna trgovina z oblekami **J. MAČEK** se je preselila na **Aleksandrovo cesto 12** (hiša Pokojniškega zavoda), kjer prodaja še nadalje po znatno znižanih cenah.

Mirim

Delikatna čokolada je neprekosljliva. Poskusite!

MIRIM -- MARIBOR.

BUDDHA! AKO PLEŠ BUDDHA! ČAJ VZMAŠ ŽE NA ZEMLJI RAJ!

Voščeni papir za vse razmnoževalne aparate.

THE REX CO., Ljubljana.

Premog
Drva
Oglje

Excelsior - cement
1^a strešna lepenka
najboljši! // najcenejši!

„Impex“
Ljubljana, Krekov trg št. 10
Telefon 70, 349.

Manufaktura, moda, konfekcija
DRAGO SCHWAB
Ljubljana, Dvorni trg 3

v zalogi špeciialno angleško i češko sukno, vseh vrst obleke, dežni plašči, usnjeni sukničji, pelerine, zimniki, raglani etc.

Izdelava oblek v lastnem modernem salonu!

Parfums Driay Paris

Ing. V. Nikolić
Kraljev. dvorski liferant
Ljubljana - Moste
Telefon št. 562.

Otroški vozički!

A. & E. Skaberne
LJUBLJANA
MANUFAKTURA
in
MODA
Na debelo in drobno!

več vrst DVOKOLESA raznih modelov, najnovejši motorčki ameriškega tipa »EVANS«. Velika zaloga pnevmatike in delov po najnižji ceni. Sprejemamo tudi vsa popravila, emaliranje in ponikanje. **„TRIBUNA“ F. B. L.** tovarne dvokoles in otroških vozičkov
Ljubljana, Karlovska 4.

LJUBLJANA, Mestni trg 5

O. BERNATOVIČ

KONFEKCIJSKA TRGOVINA

Pooblaščen dobavitelj vseh uniformskih potrebščin Or. Ju. Na.

PETER CAPUDER, LJUBLJANA

Vidovdanska cesta šte. 2.

Zahievajte brezplačen cenik, navodila za mero in plačilne pogoje.

Manufakturna
veletrgovina

Hedžet & Koritnik

LJUBLJANA

WRIGLEY-jevi žvečilni gumi bonboni
(Chewing gum)Z zvečenjem teh prvovrstnih originalnih ameriških gumi bonbonov WRIGLEY si prihranite mnogo denarja in dosežete sledeče učinke: Pospesuje prebavo. Odstrani žejno. Odstrani slab
nastni duh. Ščiti telo pred utrudljivostjo in zaspanostjo. Varuje zobé pred gnitobó in jih obdrži zdrave. Pospesuje silno. Prihrani se alkoholi in tobak. — V službi ni dovoljeno kaditi
in sò torej najboljšé nadomestilo „WRIGLEYJEVI ŽVEČILNI GUMI-BONBONI“.

Dobijo se povsod in pri generalnem zastopstvu:

Drogerija „Adrija“

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica šte. 5.

Gradbeno podjetje

ING. DUKIČ IN DRUGLJUBLJANA
BOHORIČEVA ULICA 24! se priporoča za vsa v
to stroko spadajoča
dela. !**Učiteljska tiskarna v Ljubljani**Je najmodernejša urejena in izvršuje vsa tiskarniška
dela od najpreprostejšega do najmodernejšega.Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene
knjige. — Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku.
— Brošure in knjige v malih in tudi največjih na-
kladah. — Časopise, revije in mladinske liste.Okusna oprema ilustriranih katalo-
gov, cenikov in reklamnih listov.

Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne šole in srednje šole.
Risanke, dnevniki in beležnice.

MODNA TRGOVINA

A. Šinkovic
NASL. K. SOSSLJUBLJANA
Mestni trg 19.
CENE ZMERNE!Autogaraža
autodelavnica**A. THALER**
LJUBLJANA
GLINCE 37.**IVAN ZAKOTNIK**

mesni tesarski mojster

Ljubljana, Dunajska c. 46. Tel. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe,
ostrejša za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike;
stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande,
lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga.

Tovarna furairja.

Carinsko-Posrednički - Bureaux Podružnice:

Uvoz **GROM** Izvoz
Centrala LJUBLJANA Kolodv. ul. 41. Zagreb, Maribor,
Jesenica, Boh. Bi-
strica, Čakovec,
Batek.**MERAKL****barve, mastila, lake,
kit, klej, emalje, čopi-
če in zajamčeno****čisti firnež**najboljše vrste nudi
tovarna**Medić, Rakovec, Zankl**
d. z o. z.Maribor Ljubljana Novisad
podružnica. centrala. skladišče.

Tovarne:

LJUBLJANA-MEDVODE**SLOGRAD**

Slovenska gradbena in industrijska d. d.

Tel. inter. 180. Tel. inter. 180.

Tehnična pisarna LJUBLJANA, Spodnja Šiška,
Frankopanska ulica 151.Izvršuje: stanovanjske hiše, trgovska
poslopja, moderne industrijske zgradbe,
betonske in železobetonske konstrukcije,
vse vrste vodnih naprav na podlagi 25 let-
nih izkušenj. Specialiteta: železobetonske
cevi za vodne naprave in vodovod.Zastopa: Patent Dr. inž. Emperger-a za
izvrševanje konstrukcij iz armiranega be-
tona z litoželeznimi vložkami za visoke
tlačne napetosti (kakor pri skladiščih,
„silo“-mostovih in podobno). Izdeluje:
vse vrste tehničnih projektov in statičnih
proračunov. Parna žaga.**TRGOVSKA BANKA D. D. LJUBLJANA**

Podružnice:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

ŠELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 1.

Brzojavni:
TRGOVSKA.

(PREJ SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA)

Kapital in rezerve Din. 17,500.000.—

Telefoni: 180,
146, 458.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Ekspoziture:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica
v Kolodvorski ulici).